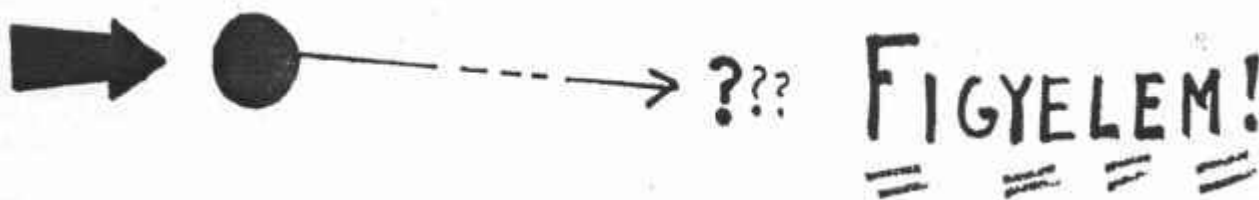

tükör

BALÁZS ATTILA:

HOSSZÚKÁS TÖREDÉK A FELEJTÉS KÖNYVÉBŐL *
(VÁROS, VITRIOL)

- Befűzted a szalagot? BESZÁLLÁSI!

Már megint későre jár. Félő, hogy kifutunk a rendelkezésünkre álló időből, ezért hadd vágjak végre bele a sorsdöntő, első hallásra szerintem is kissé furcsa, a szó megkopott, csontos, nem kis mértékben szemellenzős értelmében: valószerűtlenség tűnő, erősen meglepő fordulat csekély művészi tehetséget és méltó alázatot igénylő élénk színeinek felvitelére a literes üvegben felépített palack-postahajó lobogó vitorlavásznára. Tölem telhetően megpróbálom ecsetelni azt, amit immár sokízben és mindenféle módszerrel előrejelezni törekedtem, körülményeit igyekező érzékeltetni, tölem telhető gondossággal felépíteni, felépítvén rávilágítani, visszanyúlva messze a múltba, távoli előzményeit is előkotorászni annak az eseménynek, amely élesen kirajzolódó erővonalával egyértelműen és ellentmondást nem tűrő hangon konkrét pillanatban engem a rejtélyes sötétsége mögött csaknem hihetetlen meglepetésekkel szolgáló, kissé ellipszis alakú, hozzá alacsonyodván misztikusnak tűnő lyuk felé taszított akkorra erővel, hogy megbotolva majdnem elestem. Az életem érzékekkel teljes komplexitásában maradéktalanul nem magyarázható, hirtelen, ilyen értelemben nem várt és remélt változását, mondom, több ízben anticipáltam azzal a szándékkal, hogy semmiképp ne tűnjön annak, ami végképp nem: pillanat alatt kiagyalt vészkijárat, megtalált kapu a sehovába, holmi semmit meg nem oldó, tetszetős trükk kedvéért, ami kézenfekvő lenne minden más esetben ezen az egyen kívül, melyben mindez kétséget kizáróan m-e-g-t-ö-r-t-é-n-i-k a maga hőkkentében. Hangom itt fokozatosan ereszkedővé, távolodóvá válik, már-már alig hallható ultrahanggal, messzi csalogató hegedűszóvá, számotokra majdhogymegfoghatatlanná, mert én mindörökké eltűnhetek szemetek előtt, hiszen nekem a soron következő életemben nincs szükségem tirtók. *Adios hombre?* Isten veletek! - Tehát:

Egeremet lestem, de az nem jött aznap, másnap, harmad-, sőt negyednap sem. Persze, enyhén szólva túlzás volt az ő gyengécske izmait összefüggésbe hozni méretezesebb tárgyak, témák, témakörök eltűnésével, egy egész csomag kibontatlan indigóval meg hideg, hófehér papírral - borotvapengéim megcsappanásától a Mercedesig stb. Nem ő volt a tettes, mindezekért a rejtélyes eltűnésekért nem kizárólag ő okolható, csak hogy én nem mertem szólni Etinek, akit valószínűleg ez az új hapsija pujszított fel ocsmány cselekedetekre, ha már egyszer kulcsa van hozzá. Tudod, akinek dolga van a törvénnyel, az már gyanús, még ha ártatlan is, többé már nem egészen ártatlan. Követsz? Nem volt merszem felelősségre vonni Etit, márpedig a dolgok belső törvényei szerint valakinek bűnhődni kellett. A kisebb ellenállás és kockázat irányába sodródva úgy döntöttem, az egérrel kezdem a nagy tisztogatást, azonban hasztalan várok, kitaróan lesben állva, várt eredménye nem lett: a kis féreg - hangsúlyozom: tudomásom szerint - soha többé nem jelent meg. Megszimatolta volna a veszélyt? Megérezte, hogy barátjából, patrónusából hangulat ingadozásaim közepette hóhérvá vedlettem? Tüsszentésétől lehullott a lisztpor a tiló felszerelése előtt baráti jobbként fondorlatosan az egérlyukba dugott áruló, szőrös farkasmancsomról? Emlékszem, kalendáriumomban az a nap áthúzatlan maradt; éppen hétfő reggel volt, egy sivár, semmi jóval nem kecsegtető új hét kezdete, amikor én az átvirrasztott éjszaka bóbiskoló kábaságában hajnaltájt Eti nemiségét elemezve megpróbáltam részeire szedni őt, akár valami felhúzható egeret. Óvatosan rakosgattam egymás mellé az apró rugókat, lendkerekeket, nehogy valamelyik elveszzen - így jutott eszembe, mert nem mindig a leglogikusabb ezen a világon minden, belelapozni a Szimbólumok Könyvébe, melynek birtokában kétségtelenül gazdagabb az ember, értsd: érdemes drága pénzért megvenni. Gondoltam én így, tett követte. Az EGÉRCSAPÁSON vadászkalandjai mellől (írta Hüttengberger Dénes) leemeltem a vaskos kötetet és belelapoztam. Olyan hátborzongató dolgot találtam benne az EGÉR címszó alatt, ami talán még a kosár peremébe kapaszkodó engedetlen fejnél is jobban belevert idegeim jól kikezdett kötélzetébe, a rituális metélés fogalmával hozva összefüggésbe ezt az apró állatot egy afrikai törzs kapcsán, melyben ifjú lányok kivágott csiklóit vetik oda eledeleül az egereknek, abból állapítva meg a születendő gyermekek nemét, hogy milyen nemű egér emésztí el bendőjében a kellemes ingerek egy-egy kímetszett, még melegen lüktető fókuszpontját. Összeborzadtam. Ez egy egészen harmadik fényt vetett rusnya, pornográf, utálatos kis útitársamra az élet esztelen vizein, még ha közvetlenül nem is okolhattam őt ilyesmikért. Dühöm nőttön-nőtt, hogy nemzetségi ilyen hallatlanul barbár és igazságtalan orgiákban vesz részt, miközben újfent egyre indokoltabbnak éreztem elveszejtését - így lehajoltam és a hajnali derengésben kitapogattam a döbbenetemben kiejtett fonál végét, csak hogy a hajlongástól felfordult a gyomrom, s a szemem megtelt könnyel. Immár, ki tudná megmondani, hányadszor tűrhetetlen fájdalmat éreztem ezúttal a tönkrelőtt szívem alatt mélyen, jobb oldalt - heves, múlni nem akaró görcsöt, ami

" íródott tizenvalahány évvel ezelőtt egy országban, amelyik ma már nincs

csaknem teljesen elvette az életkedvemet az utóbbi időben a gyakori jelentkezésével, fokozódó intenzitásával, tartamának rohamos hosszabbodásával, tehetetlenségemmel, hogy egyetlen, illetve pár összetettebb mozdulatsorozattal elúzzem. Legalább az a kurva betegkönyv rendben lenne! - gondoltam keserűn, s lopva az *Egri csillagokra* pillantottam. *Hát én azért nem kívánok ily szörnyű bosszút állni Én! Egyetlen csapással lemetszeni a normálisnál kissé fokozottabb nemisége éhező kidudorodását.*

Ezt követően kitámolyogtam a fürdőszobába, majd pár fuldokló rángással kiböfenttem az éjszaka dagályában felgyülemlött maró savat. *Figyeled, A bambarák azt képzelik, hogy a hosszantartó esőzések idején az egerek gyíkokká, békákká, mindenféle hidegvérű állattá változnak. Furcsa.* Elnyűtt arcom ott lógott a tükörben, egészségtelen színének teljes kifejezésre jutásában: államát kiverte a borosta, tatár-bajszom kajlán csüngött le a földre, a szám szegleteiben összegyűlt keserű talajból sarjadva ki, indázott lefelé a lefolyóba, eldugaszolva azt, fogaim pedig teljesen megsárgultak, elől az egyik valamikor megrepedt. Szeme vérelesen tapadt ijeszítő másomra, miközben úgy döntöttem, megborotválkozom. Legalább ennyit megteszek emberi formába való visszavédelésem érdekében, pedig most nem készülök semmilyen randevúra. Bajszomat megstuccolom egy kicsit, tiszta inget húzok és bemegyek a munkanélkülibe, hátha tudnak valamit mondani arra a témára, hogy mit kezdhetnék haszontalanságommal. Nem, házörző többé nem akarok lenni. Mégis, hátha tudnak valami harmadika. Ekképp felvidulva illatos habot habartatni; az Istenek alkonyának legmegragadóbb részeit dúdolgatva kissé falsul, behaboztam az arcom, majd nyelvemmel gömbölyítve annak horpadtságait, levakartam róla a szőröket, úgyszint kissé erőltlen államról, ezt követően az arcszesz után nyúltam: meglepetésemre azonban a szokásos borotválkozás utáni Old Spice, oldalán dagadt vitorlájú hajó ábráját hordozó üvegecskémét tapogattam ki a tükrös szekrénykében, hanem egy ismeretlen eredetű fiolát, valami kellemes mósusz-illatú folyadékkal, amivel - azt gondolván, nyilván Eti hagyta itt- nyugodtan bekentem magam, külön figyelmet fordítva egy új vágásra a fülem alatt, amely majdnem merőlegesen érkezett a régire. Bőrömbé szívódván az ismeretlen anyag hatása gyors volt és döbbenetes, annyira, hogy az arcomat paskoló kezem megállt a levegőben. Mindeneddig abban a tévhitben éltem, hogy csak filmvászonon létezhet ilyesmi, talán csak Amerikában, ahogy mondani szokás. A fiolát már csak felugorva tudtam visszatenni, a következő pillanatban meg már egy magasságban voltam a mosdó alá akasztott törőronggyal, miután egy közepesen fejlett mopszli testmagasságára csökkentem, de még mindig zsugorodtam! egészen a jelenlegi nagyságomig, forradalmi gyorsasággal, ellentétben az evolúció nehézkesen kinos folyamatával.

Majdnem elsikoltottam magam rémületemben, amikor lágy, nyugtató zenét hallottam a távolból - mintha a Kék rapszódának, a wagneri walküriádnak, valamint az Aidának roppant nemes, teljesen lelassított, átszűrten lényegesített, tökéletes és ennélfogva megmagyarázhatatlan, paradox övözete lett volna. Valamely ismeretlen

▼
AH, VÉGE!!!

erő ellenállhatatlanul az egérlyuk felé vonzott, s nekem mennem kellett, ha már egyszer nem tömtem be időben viasszal. Aki másnak vermet, az jómaga, tartja a közmondás - de nem: sikerült átsurrannom az egérvágó alatt, miután lehajtott fejjel benn találtam magam az alagútban, melynek sötét torka - ezt csodálkozva kellett tapasztalnom - a damilom is elnyelte. Guillotine-emen kívül senki nem állt őrt a kapuban. Nem fordulhattam meg, csak sodródtam egyre mélyebbre, valamire lefelé, elébem tartott kezemmel tapogatva ki az utat. Denevérek röpködtek a sötétben, meglegyintették arcomat. Hegyes sztalagmit fúródott talpamba, de csak mentem és nem gondoltam arra, hány alakban leselkedhet itt rám a halál. Egyik pillanatban sikerült kitapogatnom megfeszülő fonalam, amely most marhabéllé csavarodott és az egyre erőteljesebb basszust szolgáltatva bátoritan zenei kalandozásomhoz, az én utazásomhoz az éjszaka végére. Helyenként bordás, meleg és izamós volt a fal, úgyhogy majdnem elvágódtam a csúszós, tudtommal biológia, egyetemes fejlődés-embriológia szakkörébe tartozó mohaszerűsége, különböző nyálkás moszatokon, barlangi flórán, helyenként pedig éles kiszögellések tépték ruhámat, bőrömet. Néha nagyokat zuhantam, ámde sikerült minduntalan talpra állnom és folytatnom utamat, mert csontom nem tört. Megmaradt testem természetes támasza egészben. Egy helyen friss forrásvíz zubogott valamiféle magasan elhelyezett, tojás alakú sziklából valami természet vájta kehelybe, ezzel a nedvvel hűtöttem le kicserepesedett ajkamat, oltottam szomjamat, majd mentem, mentem tovább az ismeretlenbe, nem gondolván arra, vajon szakállasan illetve szakálltalanul ábrázol-e majd az utókor, ha netalán valami újat fedezek fel azon távolodó világ számára, amelyből a furcsábbnál furcsább körülmények közt elindultam. Ha valaha is Eti visszavezérő motívuma nélkül visszatárlók elmondani, hogy odalenn megültem és megöltem a rusnya, a labirintus mélyén szunnyadó, szüzekről álmódó, szüzekre éhes bikát, minekután végre osztatlan sikerben lesz részem, esetleg elismerő bólintásban...? És ki fog tódolni a nép, és eggyé olvadó hangon a torreador-buzdítót fogja zengeni, míg én csalódottan és ugyanakkor határtalan megkönnyebbüléssel rá nem jövök: az utcát nem rólam, hanem a mitikus bikáról akarják elnevezni... Mindenesetre átvergődtem, derékgig süppedve az élősárba, az alvilág folyóján, amikor az egyik kanyarban friss levegőt éreztem homlokomon a kénkőves kipárolgások után, s örömmel tapasztaltam, hősiesség, heroikus pátoz ide vagy oda, felcsillanó szemmel vettem észre: a sötétség oszladozni kezdett, kompakt anyagán gyors ütemben táguló lyukak keletkeztek,

tükör

vége felfestett, apró ponttá zsugorodott. Ekkor - nyomkeresői mivoltomban - embernyomokat vettem észre a barlang finom, púder-szerű homokjában: egy kicsi és egy nagy: hegymászó férficipő nyomai, határozott léptekkel, hallgatagon, mellette az, ami nekem sosem sikerült: a markáns férfi lenyomatokat körülugráló, vidáman körülcsacsogó, apja nadrágját húzgáló, csengő hangon kacagó, szőke kislánycipők * szeszélyes fuvola-játéka. Apa erős kezében éles aranybalta: lobogó, melegeit hozó tűzifáért mentek valahova - ők ketten. Még meg találok zavarni őket értelmetlen tolkodásommal! *Miért ítélték másnak az ÉN leánygyermekem???* Fájdalmasan visszhangzott kérdésem a gránittömbök közt, amikor pár lépéssel odébb gondolkodásra serkentő feliratot vettem észre a barlang falán:

V.I.T.R.I.O.L
500 m

Vitriol? Mi lehet ez? Követtem a nyomokat, melyeknek rajzolatában kristálytisza víz gyülemlött, felszínén szabad szemmel alig látható, apró, majdnem mikroszkopikus, de hihetetlen formagazdagságú barlangvirágok

kapaszkodtak egymásba ringatózva: a férfiépen parányi fekete szirmúak, a kislányéban kékek. Pincettámmal mindkét fajtából óvatosan szakítottam egyet-egyet, és a tisztábbik zsebkendőmbe csomagoltam őket, majd kiegyenesedtem. Derekamegy kicsikét megránthattam, mert nehezen engedelmeskedett, csak hogy engem most már nem lehetett megállítani: szívvel-lélekkel amellettem tettem le voksomat, hogy a végére járok a dolognak. Vigyázva, nehogy az előttem járók nyomaira tiporjak, nyomukba szegődtem.

V.I.T.R.I.O.L
300 m

Teleszedtem a zsebeimet kőzetmintákkal, de miután rájöttem, hogy nagymértékben gátolnak az előrehaladásban, fájó szívvel megváltam tőlük.

100 m után egy beszögellésben, valamivel beljebb húzva, régi időkből származó, de kitűnő állapotban lévő kőtábla egy szorosban, ahol senki sem haladhat el úgy, hogy észre ne vegye:

Visita
Interiorem
Terrae
Rectificando
Invenies
Operae
Lapidem

Kezdőbetűi sorrendben a VITRIOL könnyen téves útra vezérlő olvasatát adják, könnyen tömény kénsavas lópvidékre juttatják a tábla rejtélyes üzenetére fölényesen legyintő, gondolkodás nélkül tovacsörtető kvázi-felfedező, halálába rohánó pseudo-utazót, akinek aztán ilymód végképp nyoma veszik, még hírmondója sem marad, Én azonban a Szimbólumok Könyvének birtokában, továbbá az utóbbi időkben sűrűn forgatott Aphrodisiacumok Legteljesebb Gyűjteményének kitűnő ismeretében sejtettem valamit eme titkos formula mondhatni, többek közt erotikus, szélesebb értelemben vett cupidói vonatkozásáról, melyben az anyaföld, anyaméh és az *utazás és énem másik végére* fogalmi egyazon szimbolikus háromszög sarkain foglalják el szigorú helyüket, s abban a pillanatban, amint ez felsejlett előttem, éreztem, hogy egészen apró tojás terem a markomban, amelyből aztán ezer szapora kis koppintás után te-

nyerem melegétől burkából
 kikel a mosoly országának
 piciny kis
 kis kulcsa
 és ennek
 köszönve
 rögzös
 kacskaringós
 megpróbáltatásokkal teli
 utam a végki-
 fejlet
 felé
 tart
 rohamosan.

A tábla akkor egy utolsó figyelmeztető felirattá változott a saját anyanyelvemen:

Véletlenül

Ide

Tévedő

Rabló

Itt

Orrod

Leüttetik!

Megtapogattam jellegzetes orrom, majd határozott léptekkel elindultam. Oldalról, egy falba vájt kis sűgőlyukból megkaptam az utolsó utasításokat utam végső szakaszára vonatkozólag. Alig 100-150 lépés után a barlang kezdett egyre levegősebbé válni, s fejem fölött egy kicsit cikornyásan írt Mouse (franciásan: Moussett, magyaros ferdítéssel: Muzé) idézetet pillantottam meg szokásos lakonikus tömörségében:

Ha így jöttél, jól jöttél, ismerős idegen!

Az utolsó kanyar után pedig az alagútnak hirtelen vége szakadt, s én lobogó hajjal kiléptem a verőfénybe...:

Hosszabb, nyelv alakú, természet formálta tornácon álltam, amelyről hadd mondjam el rögtön kitörő örömben, amit valamivel később tudtam meg: történetesen azt, hogy ezt a pontot, melyen lábamat megvetve belecsoválkoztam az Újvilágba, a helybeliek Lingviztikus Sziklaként emlegetik, és időnként behúzódik, láthatatlanná válva hosszabb időre. Megfigyelték, hogy a behúzódása és az újabb megjelenése közti hozzávetőleges idő - azzal a világgal ellentétben, amelyből én csöppentem ide, s ahol az éjszakát veszik mértékegységül - kb. 22 nap. Amennyiben a Lingviztikus Szikla újbóli megjelenése egybeesik a hétvéggel, a környező lakosság apraja-nagyja kivonul megtekinteni eme természeti csoda, s mindenki büszke a messzi tájakról érkezők előtt erre a csodálatos Lingviztikus Sziklájukra, amelyre nem jut eszébe senkinek se akár nehezteni is. Mindenki tisztelettel és szeretettel beszél róla, s ha felmászik rá, óvatosan lépked rajta, nehogy valahol véletlenül lecsempítse, ami netalán a saját halálát jelenthetné egyben, a mélybe zuhanva. Mondhatom, én is figyelmesen közelítettem meg a legtávolabbi pontját, ahonnan a legszebb kilátás robban az ember tekintete elé: felettem ritkás bozóttal meg a kék éggel. Feljebb ceruzaegyenes vörös cédrusok hasítják az azúr színt, gyalogfenyők sávja a havasok felé: kőtörőfű és elfeküdt boróka a nyaktörő ugrásokra kész vad juhok birodalmába vezető úton az örök jégkristályokig. ÖRÖK? Tőlem jobbra hegyi patak ront le a völgybe nyíren-bükkön át, hogy csillogó vizű tóba gyűljön odalenn, telve pisztrángfélékkel a zuhatagok alatt, ahol nincsenek műlegyek, dinamitok. Amarrébb sárga trombitagombák, Canhtarellus Lutescens riffes családja a víz csobogásával vegyülve - és a *mószusz illata!* Odalenn pezsmatulkokhoz hasonló testes merinók legelnek békésen, gyorsan, zsíros fejű szimentáli nyulak társaságában a zamatos fűben, amely szöges ellentéte a kiégett mezőknek: vastag, dús és haragoszöld. Kövér esők áztatta, meleg napfény felcsókolta, lágy fuvallat birizgálta, hullámzó vitamindús táplálék. Torony? Torony magasodik a távolban a hatalmas fehér monolitokból álló város fölé, amely valamiképp mégis harmonikusan simul bele a tájba - dacára szögletes méretességének: mint a mexikói haciendák galambokkal. A torony épp Dave Brubeck TAKE FIVE-ját sugározza: lüktetve terül szét a legelön a visszatérő központi motívum, amitől a vaj köpülődik a nyulakban, miközben átengedik magukat az élvezetnek lengő, érzékeny, erezett füleikkel, éles szemekkel. Már messziről észrevesznek, amint a hegymászásban szerzett tapasztalatokra valló mozdulataimmal.

tükör

az alászállás összefüggő cselekménysorozatával leereszkedvén közéjük, feljűk közeledek, de - egy-két halk dobbantástól eltekintve - nyugtalanság jelét nem mutatják: mondhatni, érdeklődéssel figyelnek, amint elhaladok mellettük a város irányába.

Itt okvetlenül említést kell tennem arról, ami ezen a ponton lélegzetvételnymi megállásra készített, csodálkozó szemlélődésre, akár csak a Lingviztikus Szikla tornácáról. Meg kellett dörszölnöm a szememet, hogy jól látom-e én azt, amit láttam, s aminek az értelmét nagyon gyorsan helyesen felfogtam, mint később megannyiszor, elismerő mosollyal adózva az ismeretlen feltalálók leleményességének, Röviden arról van szó, hogy minden állat hátán kisebb méretű, forgó szélmalom-vitorlát figyeltem meg, amely viszonylag egyszerű áttétellel egy, a viselőjének testsúlyával arányos légcsavart tartott mozgásban hátul, az egyed farka alatt, a faeces egyenletes diszperziójának elgondolását követve. Ötletességén túl kétségtelen igazságossága is létjogosultsága mellett szól; önnön létevel dicsérve örök emléket állított feltalálójának ez az elmés kis szerkezet, működési és működtetési frappáns egyszerűségében. Esetleg feltalálóinak, amennyiben több merész agy szüleménye, ami viszont cseppet sem vet árnyékot a finális produktum zsenialitására. Így nem hullik egy személy nyakába a végzetes kellemetlenség, akár az én ügyetlen nyaktílom esetében, amely még mindig ott strázsál a lyuk előtt? - villant át agyamon a kérdés, nyomban háttérbe szorulva. Ötletességben ezúttal alulmaradtam, ezt be kellett, be kell vallanom, zavartan mosolyogva, miután egy vállrándítással folytatom utamat, hogy kisvártatva találkozzak az első emberrel.

Az első ember rézbőrű* volt, hegedűvel a hóna alatt, és valamiféle görkorcsolya-szerű koturnusokon közeledett felém a zene szárnyán, érezhetően többé-kevésbé azonos hullámhosszon, mint valami görbetükréből hullámozva elő bádogsuhogással jobbról. Koturnusait leszámítva kb. azonos magasságú velem: nem túl szép, de megnyerő, ha akarja, jómódorú; nyílt szívű, derűs - kissé állatias arca ellenére érzékenyen értelmes. Széles mosoly, elől kicsit lecsempült fog, üdvözlésül megérinti a vonójával vállamat, csak aztán nyújtja felém a kezét:

- Merről, kenyeres?

- Maga magyar? - kiáltottam fel őszinte lelkesedésemben, de ő úgy tett, mintha nem hallaná. Megismétli:

- Merről?

- Arról - mutattam határozatlanul a hátam mögé.

- Charon?

- Mi?

- Mondom, Kharón?

- Nem, a saját lábamon (walked I throug the valley of...)

- „Ha így jöttél, jól jöttél”?

- Pontosan.

Most, hogy ílymód minden kétely eloszlott, örömmel ugrottunk egymás nyakába.

- Az árnyékvilágból?

- Igen - válaszoltam megütközve meghatódva az idegen pontos és kíméletlen megfogalmazásán, néven-nevezésén. - Onnan, onnan, onnan!

Kitörő örömeiben hangszerét cincogtatja, miközben a varázslatos ötös háttérbe szorul, fokozatosan elenyészik - utolsó akkordjai, beleolvadva a hegedűszóba, felszívódnak, átfomálódnak, más színezeteket nyernek, útnak erednek. Sokáig nem is tudunk beszélni a meghatódottságtól, míg el nem tűnnek a láthatáron. Akkor megint egymásra nézünk, a hosszú úttól poros, de elégedett arcunkra, testvéri vonásainkat fürkészsze. A párbeszéd folytatására stimmelődünk.

- Merre? - töri meg a csendet, alig érezhetően kérdőn.

- A városba. Hogy hívják?

- Természetesen: Meseváros.

- És sok ott a zöld* övezet?

- Akad bőven, de nem terem minden fa ágán bűnözés, halihó!

Barátom, ez az újonnan szerzett, nagyot kurjant az erősödő szélbe. Cowboykalapjának színes pántlikáit egyre erősebben lengeti a szél.

- E kéj se tökély, de nem adnám semmi pénzért! - kacsintja kétértelműen, majd bizalmasan odahajol: - Mindenesetre, hagytál valakit hátra?

- Igen. Most érkezett. Még egy kicsit nehezen találja fel rnagyát a házban, de majd kibontakozik. Elűzte az apja.

- Sebaj, lesz még neki így se! - legyintett beszédértámsam, elgondolkodva, hangszerét kopogtatva.

- Még zöld, de majd megérik, erre mérget vehetsz - mondom neki, az ő lakhelye felől érdeklődve.

- Bent lakom a belvárosban - feleli -, majd nem a központban. Szeretek ide kijönni és a koturnusaimon a réteken kószálni, amikor ilyen szép az idő. Megpróbálok a vadvirágokból meríteni energiát alkotói munkámhoz. Talán a legkorábbi gyermekkori emlékeim hívnak ide ki, hogy a tudóm megteljen tágassággal ahhoz az univerzális nyelvhez, amelyen és beszélek.

- Az melyik nyelv?

- A zene, kedves barátom, mi sem egyszerűbb ennél. A zene, lett légyen pogány vagy isteni eredetű. A zenét nem kell lefordítani, műveiddel fordítók után szaladgálni, de ezt te is tudod. Ezen a nyelven csak úgy tudok megszólalni, ha előbb ide kijövök megnyugodni, s minden, amit itt látsz, az ezerképp benne van mindenben, amit tőlem hallhatsz, mert az első zene, amelyet én hallgattam réges-rég, az nyolc sudár, fent vállasodó, hamvas arcú fiútestvér, nyolc zúgó, hajladozó juharfa muzsikája volt, első hangszerem pedig egy gelvás süldő megcsavarintott bele, amelyet nem volt érdemes hizlalásra fogni. Még amazon a világon egyszer, egy vak farkaskutya érzékeire bízva magam, a vér és a vadászat mitikus motívumait a vágásra való előkészület sürgő-forgó mozzanataiba sűrítve, vázoltan nyitányom egy erre a témára íródó hosszabb zenei műhöz, sajnos hihetetlen

• messziről tehénpásztorok néztem! /evergreen

nem-értéssel fogadták, obligát lehurrogással, talán ez adott erőt idelenti letisztulásomhoz, melyben ugyanez a téma most egy leszakajtott bíborszín vérfű szárnyasan összetett, ellipszis alakú levélkéinek elrendező erejét követve ölt testet, elárulhatom: nem csekély sikerrel.

- Értem - mondtam bólogatva. - Első pillantásra valami bolondos vándormuzikusnak néztelek, most már azonban látom, mennyire melléfogtam elhamarkodott ítéletemben. Kedves barátom, ha szabad kérdeznem, te zeneszerző vagy?

-Is, is. Rögös volt az út a városi filharmóniáig, ahol kezdetben csak játszottam, meghagyom, a szó legnemesebb értelmében, most meg már vezénylek, erről azonban többet nem szólnék. Gyere, hallgass meg bennünket egyszer!

- Okvetlenül elfogadom a meghívást - mondom tűnődve -, hisz jómagam is kedvelem a zenét, engem itt azonban egy kérdés roppant foglalkoztat. Szabad-e előhozakodnom vele?

- Csak tessék, egész nyugodtan.

- Azt bátorokodnám megjegyezni csupán, szavaid hitelességében pillanatig sem kételkedve: nem megy sehogy a fejembe, igaz korodról csak hozzávetőleges adatokkal rendelkezem, de mégis: hogy lehetsz te dirigens ilyen fiatalon, mert bizony ehhez, a legőszintébben szólva, nagyon ifjúnak nézel te ki.

Látom, ez elevenébe vágott, kicsit elpirul és talán azért, hogy kivágja magát, a vártnál élesebbre fogja a hangját, bensője legmélyén még feloldatlan indulatoktól fűtve sziszegi:

- *Tudod, nem akarok durva lenni, de valamit jegyezz meg egyszer és mindenkorra. Itt nem úgy van, mint odafönt: itt nem a gerontológiai intézet kezében van a karmesteri pálca, hidd el ezt nekem, jól véssed agyadba, mert még szükséged lehet rá. Értem?*

- Érted.

Hallgatunk. Lassan haladunk a vadvirágos réten át a város felé. Balról egész ültetvény nadragulya, melynek atropin-kivonatát például pupillatágító-szerként alkalmaznak szemműtéteknél. A barátomnak is mintha egy kicsit jellegzetesen fáradt lenne a verőfénytől szűkülő réteken át kiáramló, a tájat felölelni igyekvő tekintete. Alig vesszük észre a piros pöttyös labdát a fűben; nem nagyobb egy narancsnál. Valamelyik kiránduló gyerektől gurulhatott oly messzire, hogy többé nem tudott visszatalálni. Kicsit adogatunk. Egyre közelebb a város falaihoz a piros pöttyös labdával, amíg még egy dolog szöveget nem üt a fejembe:

- És a múlt és a jövő kérdése?

- Létezik, de nem oly kifejezetten. A múlt gyakorta játékos kreativitással át- és átszővi, körülindázza, megcirógatja és kipöttyözi a jelent, de visszalép, mielőtt kérdéssé válna. Kérdéssé. Nem lóg koloncként az ember nyakában, ennyit még elmondhatok neked.

- Engem egyébként - fűzte még hozzá -, Szombatnak hívnak.

- Melyik? - akartam kérdezni, de ő úgy, ahogy mellém szegődött, hirtelen le is lépett fűtöréssze: áthajítva a labdát a falon, éles kanyarral eltűnt az akácok alatt, még csak annyit kiáltva oda, hogy a nevéből számított meg hétre lesz a legközelebbi fellépése a Kvintesszencia nagytermében 19 óra 30 perckor.

- Istenem, már megint szombat van! Vagy ez még az előző? A toronyóra mellett nincs dátummutató, márpedig nem is fontos.

GUMI ALARCSÁV

VÁROS?

A várost mintegy jelképes fal övezi, mindkét irányban enyhén befelé kanyarodó, hosszú, ám könnyen átléphető, s akkor ott áll az ezzel megbízott egyenruhás ember, hogy rendkívül udvariasan tájékoztasson a hét kulturális eseményei felől és a város nevezetességeiről. Külön felhívja a figyelmem Winnetou, hírneves gondokaművész vendégszereplésére, valamint annak a napkeleti bástyának a műemlékké nyilvánított, meghatározott időre műemlékké kikiáltott romjairól mondjon pár tájékoztató szót, amelyet megostromolván még a távoli 1888-ban, a progresszív erők megsemmisítő győzelmet arattak a totalitárius bürokrácia utolsó formulárai ellen - széttépvén, a bástya legmagasabb fokáról az örök szél szárnyaira bízták azokat. (Mindezeket, mindazokat.) Persze, ezáltal sem vált minden tiszta költészetté, mert mindennek magva újra elhintetett, de az ezt követő időszakok aztán fokozatosan kikristályosították azokat az erőfeszítéseket, amelyeknek gyümölcsei városunkban szabadon megtekinthetők szigorúbb korlátozások nélkül. Im már. *Au revoir!* Még csak egy valami: a legújabb törvények szerint a város falain belüli zöldsávokon is szabad gombát szedni, csak óvatosan! Úgy, hogy meg ne sértsd a föld alatti részt, - Ezek után megköszönöd a felvilágosítást, miután mit látsz? Mindenütt színek, színek és színek: teljes káprázatukban tárulnak eléd a csodálatos Kaleidoszkóp téren, amely teljes pazar pompájában robban eléd azután, hogy végimentél a japán kertek racionális tágasságával büszkélkedhető testébe indázó utcácskák mindegyikén, az évszázados lombkoronájú fák alatt a Római úton, annak csiszolt kövezetén, melyről rég levezényelték a gébforgalmat, míg séta közben megfigyeled, hogy mindenünnen széles, ragyogó ablakok mosolyognak rád, s helyeslő fejbólintással veszed tudomásul, hogy a város kivitelezésében belül, amikor csak lehet, kerülnek a legmesterkétebb anyagokat. Régi tanyáink és a legkorszerűbb építészeti vívmányok esztétikus és funkcionális szempontból egyaránt sikerült ötvözete ez a távolról hihetetlen belső formagazdagságából mit sem sejtető település, melynek kapujától a Kaleidoszkóp térig, végig a Római úton képregény-szerűen hosszú dombormű különböző mozzanatai kísérik a derűs látogatót végig, melyek egy kis egérformájú teremtmény, egy gyengécskének mutatózó Mus musculus bátor és kitartó harcát ábrázolják a macskaszemű, kígyóhajú Gorgo ellen egészen a torkolatig, ahol a cselekményes konfliktus a következő feliratban oldódik fel:

AZ ÉJSZAKA VÉGE.

AMIKOR AZ EMBER A SAKKTÁBLÁN FELÁLL

tükör

ÉS UTAT MUTAT NEKED:

FEL A FEJJEL!

(A JÁTSZMA FÜGGŐBEN)

Odafönn ércvillanású repülő hűz szívárványt maga után, míg a tér túloldalán kobaltnék parafahíd magasodik és vezet el a múlt hívságaival telt várig, a sötét kazamatáig - nyújtókerekéig és guggoldáig, a múlt láncsörgéséig. Új híd a komp helyett: VIGYÁZZ, FRISSEN FESTETI! A tér körüli tornácokon, mondom, színpompás virágok régi, kilyukasztott, ílymód a víz lefolyását lehetővé tevő sisakokban, mellvértékben, kardhüvelyekben és tölténytárakban. Színbomba, millió tarka repesszel: narancssárga tátogók, ajakvirágok, mandarinok; vérvörös szekfűk, lila ciklámenek, bíborpiros hibiszkuszok, bódító Cannabis sativák; illatozó ibolyák, lengő nárciszok, Sanguisorba officinalisok, háziasított varjútövisek, kivirágzó kapiláriák és hullámozó vérrögök. A városháza fríze leszakított rózsát ábrázol.

A városatyákkal folytatott megbeszélésen, röpke eszmecsere alatt ők elmondták, hogy művük hatalmas, megbontatlanul sivár felületeivel azért fordul kifelé, hogy elriassa a potenciális ellenséget, ellenben az, aki baráti szándékkal közelít, könnyen felfedezheti a kifelé forduló tüskék mögött, úgymond kehelyben, a maga méreteihez szelídített belső tér melegét, a terek tágasságát és levegős játékoságát, amelyben hiú ábrándokkal nem igyekeznek teljesen feleslegesen és nevelésesen versenyre kelni a kinti mezőkkel, a város méreteihez arányított megfelelő nagyságuk tudatában letesznek erről. Itt minden jószándékú, messzi tájakról érkező ember nyugodtan körülnézhet, megpihenhet; megtekintheti a szobrokat, amelyet itt nem nőnek ki annyira közülünk, hogy csak térden alul látszanának ki a felhők alól.

- Ilyeneket hallván tőlük, egy kicsit felbosszantott bámulatos magabiztosságuk vendégszerető nyájasságuk burka mögött, s ez készíthetett olyan megjegyzésre, amiről mihelyt hangosan sikerült kifejtennem, rögtön megéreztem, hogy ebben a tekintetben ennyire nem vagyok a saját véleményemen, annyira nem állok már rég oktondi kijelentésem mögött, hogy ki sem kellett volna mondanom. Ez a badarság pedig - a szobrokkal kapcsolatban - így valahogy hangzott:

- Rendben. Egyes méretek elgondolkodtató, sőt intenzív aggodásra, szívszorongásra serkentő eltúlzottságával jómagam is tisztában vagyok, ellenben nem lehetek biztos abban, hogy az önök által szorgalmazott, nevelésesen kicsiny szabványok felelnének meg annak, amit gyakorta oly büszkén emlegetnek emberi méltóság és legyőzhetetlenség néven. Ezt elfogadni nem tudom.

Lévén mindahányan fiatalos lendületűek, éles eszűek azokkal ellentétben, akiknek nem erényük a gondolkodás, gyorsan felfogták, hogy ezzel mit nem akartam mondani, s egymásra mosolyogtak, míg én, ha már elkezdtem, nem tudtam magam egykönnyen megállítani, pedig rémült önkontrollom odabent, szegény, odabent ő behúzott volt már minden vészféket, s most tehetetlenül szemlélte bután tájékozatlan kirohanásom:

- És ha már ennél tartunk* - folytattam én -, egy kérdés nagyon izgatná a fantáziám. Tudom, természetemnél fogva kérdéseim sokszor nem a leghelyénvalóbbak, én mégis feltennem: önök miért csinálják a szobraikat parafából a már első érintésre méltóságot sugalló márvány helyett, hogy más anyagot ne említsek (?) Erre az egyre kérnék én most választ, ha valaki hajlandó lenne felvilágosítani.

Kínzésre a legfiatalabbikuk vette ekkor kezébe a vége felé közeledő beszélgetés irányítását. Hangja a mosoly után nyugodt volt, magyarázatában nem volt semmi kioktatóan sértő. Tiszta kék szeméből megértő szeretet sugárzott felém:

- Nézze, a parafa szintén természetes anyag. Kellőképp formálható, sokféle felhasználását ismerjük, akár az Istenét, hogy szobraink is ebből készülnek, az abból a meggondolásból fakad, mely egy esetleges vízözönt igyekszik előrelátni, amennyiben itt ugye, netalán félrecsúsznának a dolgok. Abban az esetben magasra épített titánjaink nem zuhannának - már méreteikből kifolyólag sem - gyilkos dühvel a nyakunkba, akár csak a roszki kolosszus, mindörökre elsüllyedve, magukkal rántva bennünket a mélybe. Ehelyett, mint megannyi kis mentőöv, lebegnének a víz színén, készségesen még egyszer hasznunkra válva, hogy elvigyenek bennünket az Ararára, vagy valami hasonló, az újrakezdés lehetőségével kecsegtető helyre. Ílymód kedves, buzdító arcaikat továbbra is megőrizhetnék a körünkben az újrakezdés nehéz pillanataiban.

- És annak a város körül kószáló félnótásnak is, aki azt állítja önmagáról, hogy bennszülött, annak is majd egy ilyen, a hatékony takarékosági intézkedésekkel összhangban lévő szobrot fognak majd emelni egykor?

- Természetesen - hangzott a diplomatikus válasz. - Mi nagyra becsüljük alkotói képességeit.

Nem volt okom kételkedni szavaiban, mint abban sem, hogy csakugyan a szíven szerint maradhatok helységükben, ameddig csak akarok, továbbá akkor indulhatok tovább, amikor azt jónak látom - amikor ez a csodálatos ország vonzva vonzó belseje nem készlet azonnali továbbmenésre. A hídon át valamerre, hangsúlyozom ismét: az ismeretlenbe. Különbösen amolyan végvárfele ez a város, mint láthattuk, a látszólag békésen legelésző őrnulak jól kiépített hálózatával, amit - köszönve annak, hogy ebben a tömbházban, amelyben éltem, huzamosabb ideig én voltam a megfigyelő szerepében - rögtön észrevettem, csak úgy tettem, mintha nem láttam volna semmit. Én most még egyelőre ennek a végvárnak a megismerésénél tartok, de egy szép napon, érzem, el fogok indulni tovább, hisz vezérel a győzedelmeskedő kíváncsiság. Ahogy fél füllel értesültem, a harmónia tisztelőben tartásával ez az ország koncentrikus körökre osztott úgy, hogy minden egyes gyűrű külön zenei szférát képez az előző pozitív hagyományainak befogadásával, alkotói viszonyulású továbbfejlesztésével, s ilyképp állandóan új és új élvezetekkel szolgál a LÉNYEG felé utazó számára - nemde? (Alíz.) (Eti.)

- Gyönyörű dolog a zene határokat nem ismerő erejéről értekezni, csakhogy a lényeghez közelebb állhat az a lehangoló tény, hogy nyilván ipara is van annak a meglévő, szemmel látható óriási ellentétei, képtelenségei

* már miért ne tartanánk ennél?

dacára is rendkívül érdekesnek tűnő országodnak - vettem közbe kissé rosszmájúan, az ipari övezetek agyamban örökre kiterített, apokaliptikusan kinagyított szeméttelpeire gondolva. - Az egyetemes prizmus szempontjából: ott miként oldották meg a tisztaság kérdését, amit mi itt, úgy tűnik, nehezen tudunk? Erre válaszolj te meg most nekem, Péter!

- Hogy van-e ipara? Nemzeti valutája? Érdekes problémafelvetés, kedves barátom, felettébb érdekes - felelte határtalan türelemmel ő. - Persze, hogy van, hisz másképp nehezen létezne, csakhogy ott a tökéletes boldog körforgás elve szerint működik minden: a szorosán egymás mellett tenyésző gyárkémények olyan szimbiózis alakult ki, melyben egymás melléktermékeit használják fel az őket egymással összekötő bonyolult csőrendszeren át, így egyikük sem hervad el, mindegyiknek megvan a létfeltétele, már csak azért is, mert egyik sem törekszik a másik fölé kerekedni. Az emberek a Kémények Napján kivonulnak és közös rohammunkával, a múltból néha felsejülő rekreációs mozdulatokkal megkapálják körülöttük a földet, eltávolítják a gazt, továbbá megkoszorúzzák a munka hőseinek sírját. Ami még ez a csodálatos technológiai eljárás mellett is a levegőbe jut, azt egy szívóberendezés gyűjti össze, hatalmas nyomásnak veti alá, minek folytán a szmog összesűrűsödik - már amennyire időm és alkalmam volt kifigyelni! -, összerándul, majd brikett formájában hullik a gyűjtőkemencébe, ahonnan futószalag szállítja ismét a kemencékbe és így tovább. Mondom, majdnem tökéletes. Egyébként ennek a mesés országnak a népe is szeret kirándulni a kéményeken túlra, leginkább fel a hegyekbe, ahová még az izomsorvadásokat is felviszik, ezért fejlett mentőszolgálatok kitűnően működnek, egy-két sajnálatos esettől eltekintve: a szelekció kérdésének felvetődése nélkül. Volt már példa arra, hogy estében sikerült elegánsan és különösebb gondolkodás nélkül elkapniuk a szörnyű halálába zuhanót, ekképp mentve meg őt a hálás élet számára, s ebben a szirti sasok úgyszintén segítik bátor karszalagosait. Ők megtalálták a módját a látás és a beszélgetési lehetőségek számunkra elképzelhetetlen kiszélesítésének, így még majálisaik is sokrétűek és tartalmakban gazdagok, miközben nem ferözik össze a természetet szalámihéjjal, üres joghurtos poharakkal, gyufával, csikkkel; üres konzervdobozokkal meg tejeszacskókkal, mert náluk a csomagolások emberi táplálkozásra alkalmas anyagokból készülnek, s így nem marad utánuk semmi. A csontokat a kijelölt helyeken hagyják a farkasoknak, de csak a szigorúan kijelölt helyeken, mert a büntetés elég súlyos.

- És a háború? - vettem közbe eltökéltségemben, hogy menten tisztázom a legalapvetőbb dolgokat. - Azzal mi van?

- Azt sajnós Ők sem tudták teljesen megszüntetni, Néha náluk is kardokká lesznek a kaszapengék, leginkább azonban győzedelmeskedik a józan ész, s olyankor csak két kiválasztott mérkőzik meg. Sokszor ezek se mennek késhegyre: stilizált táncmozdulatokkal, gömbölyített végű fakéseikkel mímelik a párbaít, és egy zsúri osztályozza őket aszerint, ugye, hogy melyikük keltett mélyebb esztétikai benyomást. A zsúrit mindkét fél embereiből állítják össze, s nem volt rá még példa, hogy döntését megkérdőjelezték volna, mert a bíráló bizottság tagjává lenni nem csak kötelesség, hanem megtiszteltetés is. Van, hogy labdarúgó mérkőzésbe, jobbik esetben pedig tudományos vetélkedőbe torkollik a viszály, ílymódsimul el. Nem, őket egyelőre, ahogy én hallottam, nem vesélyezteteti populációs robbanás.

- És az idő? - sürgettem egyre türelmetlenebbül, majdnem belesárgulva az irigységbe, gondolván, ezzel rátapintok a gyengéjükre. - Az idő biztos felettük is elszáll!

- Kétségtelenül - mosolygott rám rendíthetetlenül Szép Péter. - Az időnek ott szintén múltja kell, csakhogy néha megállítják és a legapróbb alkatrészeire szedik szét, hogy megtisztítsák a lerakódásoktól, kifűjják belőle a bolyhokat. Hidd el, ezután sokkalta elviselhetőbb! De hiszen erről már szoltam. Nem figyeltél ide?

Hirtelen csend szakadt ránk. Hallgattunk egy darabig, majd Péter folytatta:

- Tudod, még ha egy kicsit több bizalmam lenne benned, nagyon sokat mesélhetnék neked arról a külön világról, melyben sosem adnak el neked két bal cipőt, ha érted, mit akarok ezzel mondani. Olyan világ az, amelyben, ha netalán elfelejtettél jegyet lyukasztani a buszon, nem úgy néznek rád, mintha cipőstől léptél volna valamelyik muzulmán szentélybe vagy valami..., hogy a legegyszerűbb rossz példával éljek egyszerűség kedvéért, miután bármelyik bárki kutya kötelességének érzi azt, hogy menten neked rontson. Nem ebben a tág mikrovilágban nem így van. Istenem, és is milyen elvakult lehettem portás koromban! Tudod, ott minden ember mindennapos gyakorlatának tartja a velős fogalmazást, s én ennek tudatában sűríténem neked azt a századot, melyben Ők élnek. Abban az időben és térben elsősorban nem nagyapáink megfáradt, desperált, tragikomikusan összetört szelleme dönt megsemmisülésünk vagy megmaradásunk kérdésében*. Másodsorban: nem édesanyáink avított érzékével szabják és endlizik el sorsunk vitorláit. Harmadsorban: nem apáink mogorva kegyetlenségével válaszolgatnak kérdéseinkre. Negyedsorban, de nem utolsósorban: egy Szép napon nem billen a nyakadba az ingatag szán egész rakomány. Köszönöm, ennyit akartam mondani.

- És a nemiség? A kis halál? Az icipici halál?

- Mindjárt gondoltam, hogy ez izgatja csökönyös fantáziád - jegyezte meg Péter, miközben halvány árnyék futott át az arcán. - Arra sajnós most nincs idő. Majd egy másik alkalommal. Zölden.

- Hát akkor a nagy, a rendes halál?! - rántottam elő vérfagyasztó rikolással az utolsó, kegyetlen Jolly Jokeremet.

- Még mindig nem egészen világos előttem, hogy mit csinálnak ott a halottakkal, merthogy ott szintén vannak abban bizonyos vagyok.

- Az ilyen élő holtakra gondolsz? - vigyorgott csúfondárosan vitapartnerem. - Adnak nekik élesztőt...THE END. KONYEC.

Ezúttal hosszú csend telepedett ránk. Vörös fény szántott végig arcunkon. Sietett, de még nem mozdult. Még volt valamennyi bor anyám gyűszűjében, ő pedig - mint mondani szokás - nem akart rosszat hagyni a házban.

- És boldogabbak?

- Mondtam már.